

SINTEZA OBIECȚIILOR ȘI PROPUNERILOR
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(răspunderea disciplinară a judecătorilor și inspecția judiciară)

Organele care au înaintat propuneri sau obiecții	Nr.	Conținutul obiecțiilor sau propunerii	Opinia Ministerului Justiției
Art. I. – Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului			
		Propuneri nu sunt.	
Art. II. - Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii			
Consiliul Superior al Magistraturii	1.	Art.7¹ alin.(I) de completat cu dispoziția: „ Activitatea IJ este asigurată de secretariat compus din 3 persoane cu statut de funcționar public și își exercită atribuțiile conform legislației. Motivare: Activitatea IJ necesită asistența tehnică, organizatorică și administrativă a activității prin instituirea unităților respective	Nu se acceptă. Conform Legii nr. 947/1996, inspecția judiciară este unul din organele CSM. Articolul 27¹ alin. (1) prevede că „Asistența organizatorică și administrativă a activității CSM și a organelor specializate este asigurată de secretariatul CSM”. Propunerea de a crea un secretariat distinct este improprie statutului IJ. Crearea unor unități noi de personal va implica cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat. Drept urmare, considerăm oportun de a crea o garanție la nivel de lege pentru crearea în cadrul Secretariatului existent al CSM a unei subdiviziuni dedicate activității IJ și Colegiului disciplinar (în continuare - CD).

2.	Art.7¹ -Alin.(3) de exclus sintagma „ și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani,, și de completat cu următoarea propoziție: „Criteriile și procedura de selectare a inspectorilor judecătorești sunt stabilite prin Regulamentul elaborate de CSM. Motivare: Practica demonstrează că inspectorii-judecătorești desemnați din rândul avocaților, profesorilor, nu rezistă la volumul mare de lucru li se eliberează din funcție după câteva luni de activitate.	Se acceptă parțial. Interdicția de a exclude criteriul de trei ani nu poate fi acceptată. Acesta a fost instituit cu un rol de prevenire a angajării în inspecția judiciară a unor judecătorești cu reputație dubioasă. Completarea se acceptă.
3.	Art.7¹ de completat cu: - alin. 3¹-(prim) cu următoarea redacție „Activitatea inspectorului judecător este supus evaluării de către CSM , odată la 2 ani. La necesitate , la solicitarea unui membru al CSM, poate fi efectuată evaluarea extraordinară a inspectorului judecător. Criteriile de evaluare și procedura de evaluare sunt stabilite prin Regulamentul elaborate de CSM. -alin.3² : Evaluarea are loc prin acordarea unui calificativ: "foarte bine", "bine", "satisfăcător" sau "nesatisfăcător". In procesul de evaluare inspectorul evaluat poate prezenta orice informații pe care le consideră necesare, citarea inspectorului judiciar pentru a fi audiat fiind obligatorie. -alin.3³: Inspectorul judiciar care primește calificativul "nesatisfăcător" sau de două ori consecutiv calificativul "satisfăcător" este revocat din funcția de inspector judiciar, în baza Hotărârii CSM. Hotărârile Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, pot fi contestate în conformitate cu prevederile CA . Motivare: Inspectorii judecătorești dețin statut de demnitate publică, fiind numiți în funcție pe un termen de 6 ani. Activitatea acestora urmează a fi evaluată periodic de organul care i-a numit în funcție, în scopul de îmbunătăți activitatea IJ.	Se acceptă parțial. - alin. 3¹ - se acceptă; -alin.3² și alin.3³ – sunt prevederi ce trebuie incluse în Regulamentul aprobat de CSM.
4.	Art.7¹ -Alin.(5) -De completat alin.(6) cu lit. e) cu următoarea redacție „...se autosesizează în cazurile în care faptele judecătorilor pot constitui abatere disciplinară”	Nu se acceptă. Proiectul deja reglementează dreptul IJ de a se autosesiza. A se vedea intervenția propusă la art. 7¹ alin. (6) lit. b¹).
5.	-De completat cu art.7³ cu următorul conținut : Răspunderea inspectorului judecător (1) Inspectorul judecător își exercită mandatul cu bună-credință. In cazul încălcării acestei prevederi, demnitarul poartă răspundere personală.	Se acceptă parțial. Referitor la redacția propusă pentru alin. (1) - (3) menționăm că aceasta este similară cu prevederile

	(2) Încălările comise în exercițiul mandatului atrag răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală în condițiile legii. (3) Neexecutarea sau executarea necorespunzătoare de către inspectorul judecător a obligațiilor, prerogativelor și competențelor sale, din culpă sau neglijență gravă, poate atrage după sine revocarea sau eliberarea din funcție. Temeiul și cauzele revocării sau eliberării din funcție din motive imputabile inspectorului judecător se vor indica în actul administrativ corespunzător, emis de către organul care la numit în funcție. (4) Procedura disciplinară în privința inspectorului judecător poate fi intentată în baza sesizării înaintate de cel puțin un membru al CSM (autosesizare, în temeiul informațiilor cuprinse în petiții, „mass-media), (5) Conținutul și forma sesizării, termenii de examinare sunt cele prevăzute de Legea nr.178, aplicabile în raport cu judecătorii. (6) Constituie abatere disciplinară a inspectorului-judecător: a) imixtiunea în activitatea judecătorilor sau intervențiile de orice natură pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei altfel decât în limitele prevederilor legale în vigoare; b) activitățile publice cu caracter politic; c) încălcarea, din motive imputabile, a termenelor de examinare a petițiilor aflate în procedură sau încălcarea normelor imperative ale legislației; d) încălcarea prevederilor legale referitoare la obligativitatea depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate și declarației <u>de interese personale</u>; e) refuzul nejustificat de a îndeplini o atribuție de serviciu; f) absențele nemotivate de la serviciu, întârzierea ori plecarea de la program, dacă a afectat activitatea inspecției judiciare; g) atitudinea nedemnă, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, față de colegi, judecători, petiționari; (7) Sancțiunile disciplinare . In condițiile legii, inspectorului-judecător îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare: a) avertisment; b) mustrare; c) mustrare aspră; d) eliberare din funcție.	din art. 23 alin. (1)-(3) din Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică. Astfel, inspectorul-judecător este persoană cu funcție de demnitate publică, fiind inclus în anexa la Legea menționată. Nu considerăm necesară dublarea acestor prevederi. Nu se acceptă completarea listei sancțiunilor disciplinare cu „mustrare aspră”, or, în practică este dificil a diferenția limita dintre mustrare și mustrare aspră. Alte aspecte propuse se acceptă, fiind redactate în raport cu alte propuneri primite referitor la acest alineat.

		(8) După prezentarea de către inspectorul-judecător sesizat a explicației pe marginea abaterii disciplinare, Consiliul Superior al Magistraturii, emite hotărârea cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare, respingerea sesizării de atragere la răspundere disciplinară, ori încetarea procedurii disciplinare. (9) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii pe cazul dat poate fi contestată, în condițiile prevăzute de art. 25 din Legea cu privire la <u>Consiliul Superior al Magistraturii</u> Motivare: Inspectorii judecătorești dețin statut de demnitate publică, fiind numiți în funcție pe un termen de 6 ani. Potrivit alin. (2) art.23 Legea Nr. 199/16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică : încălcările comise de demnitari în exercițiul mandatului atrag răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală în condițiile legii. La momen lege nr.947/96 și legea nr. 178/2014 nu prevede răspunderea disciplinară a inspectorilor judecătorești.	
Curtea Supremă de Justiție	6.	1. Pct. 1, modificarea art. 4 alin. (3) lit. c) – Curtea Supremă de Justiție remarcă faptul că cadrul normativ care reglementează procedura de eliberare din funcție a judecătorilor (Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022), a fost modificat într-o manieră netransparentă (propunerea de excludere a Președintelui Republicii Moldova din procedura de eliberare din funcție a judecătorului, a fost introdusă prin amendament, înainte de votarea în lectura II). Conform art. 116 alin. (2) din Constituție, Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție, în condițiile legii, până la atingerea plafonului de vârstă, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Curtea reține că în cazul reglementării constituționale sau legale a procedurii de numire în funcție, nu este neapărat necesară reglementarea procedurii de destituire, aceasta prezumându-se (Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 27 aprilie 2010, par. 4). Procedurile privind numirea, promovarea, transferarea, demisia sau eliberarea din funcția de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței de judecată, într-o societate democratică, bazată pe principiul separării puterilor, trebuie să garanteze, pe de o parte, independența justiției, iar pe de altă parte, să excludă abuzurile puterii judecătorești de prerogativele sale. <u>Anume pentru aceste considerente procedurile în cauză sânt organizate și realizate conform Constituției Republicii Moldova, într-o manieră ce angajează obligatoriu Consiliul Superior al Magistraturii, ca organ ce exercită autoadministrarea judecătorească, și o autoritate reprezentând altă putere – Președintele Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentul (par. 6).</u>	Nu se acceptă. Modificarea procedurii de eliberare din funcție a judecătorilor a fost efectuată prin Legea nr. 246/2022. În procesul de definitivare în Parlament a legii menționate au fost omise unele ajustări propuse prin amendamente la legea respectivă, fapt ce a creat neconcordanțe. Modificarea propusă nu reprezintă o noutate, dar o ajustarea potrivită spiritului Legii nr. 246/2022.

	Într-o altă hotărâre, Curtea Constituțională a constatat că Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul sau Președintele Republicii Moldova au sarcina constituțională comună de numire/destituire din funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al instanțelor judecătorești, ele trebuind să respecte prevederile legale referitoare la modul de interacțiune, iar încălcarea acestora reprezintă o obstrucționare a funcționalității puterii judecătorești de către puterea legislativă sau executivă (Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 25 iulie 2013, par. 90). Având în vedere că Curtea califică eliberarea din funcție a judecătorilor drept „sarcină constituțională comună”, realizarea căreia implică atât CSM cât și Președintele Republicii Moldova, excluderea Președintelui din procesul respectiv trezește dubii rezonabile cu privire la compatibilitatea normei cu Constituția. Prin urmare, Curtea consideră că înainte de a ajusta prevederile art. 4 alin. (3) lit. c) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19 iulie 1996 la „realizarea obiectivelor pentru care a fost elaborată legea nr. 246/2022”, ar trebui analizată compatibilitatea acestui mecanism cu Constituția. La fel, aceasta contravine art. 22 alin. (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199 din 16 iulie 2010 potrivit căruia, în cazul demnitarului numit, încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție. Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.	
7.	2. Pct. 3, completarea art. 7¹ cu alineatul (6¹) – conform art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996, Inspecția judiciară este un organ specializat. Potrivit art. 27¹ din aceeași lege, asistența organizatorică și administrativă a activității Consiliului Superior al Magistraturii și a organelor specializate este asigurată de secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, condus de șeful secretariatului, iar conform art. 27³ alin. (3), statul de personal al secretariatului Consiliului Superior al Magistraturii se aprobă de Consiliul Superior al Magistraturii. Astfel, având în vedere normele legale menționate mai sus, Curtea reține că instituirea unei subdiviziuni distincte care să asiste Inspecția judiciară la realizarea activităților sale, ține de competența exclusivă a CSM și poate fi făcută cu ușurință prin modificarea statutului de personal. Prin urmare, propunerea privind completarea art. 7¹ cu alineatul (6¹) este lipsită de sens, or scopurile expuse în nota informativă cu referire la acest aspect, pot fi realizate în prezent, în conformitate cu cadrul legal existent.	Nu se acceptă. Menționăm că autorii studiului „Inspecția Judiciară din Republica Moldova - analiză și propuneri privind legislația și practicile interne” au recomandat crearea pentru IJ și pentru CD a unui secretariat distinct de cel al CSM, motivînd propunerea dată prin necesitatea de a spori independența acestor organe ale CSM. Avînd în vedere imposibilitatea financiară de a crea o instituție nouă, s-a optat pentru instituirea la nivel de

		<u>Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</u>	lege a garanției pentru crearea cel puțin a unei structuri distincte în cadrul Secretariatului CSM, destinată pentru acordarea suportului necesar Inspecției judiciare și Colegiului disciplinar. Acest fapt va oferi mai multă independență respectivelor organe ale CSM.
	8.	3. Pct. 5, modificarea art. 20 alin. (4) – a se vedea argumentele expuse la pct. 1 al prezentului avis. <u>Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</u>	Nu se acceptă. Reiterăm argumentele aduse pentru comentariul referitor la art. 4 alin. (3) lit. c).
A.O. „Vocea Justiției”	9.	[...] considerăm oportună introducerea în Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii a articolului 7³, intitulat "Răspunderea inspectorului judecător". În acest context, formulăm următoarele propuneri: ❖ este necesar să fie lărgit cercul subiecților care au dreptul să depună sesizarea privind comiterea unei abateri disciplinare de către inspectorul-judecător. Extinderea cercului subiecților cu drept de sesizare, va exclude situația când inspectorul-judecător este asigurat că în privința lui nu va fi pornită procedură disciplinară, în cazul în care el execută indicațiile ilegale ale unui membru/membrilor CSM și/sau a inspectorului-judecător principal (de exemplu indicația de persecutare a unui judecător incomod). Astfel propunem ca și judecătorii și asociațiile profesionale ale judecătorilor, oficial înregistrate, să aibă dreptul de a depune sesizarea privind pornirea procedurii disciplinare în privința unui inspector-judecător. Includerea acestor subiecți asigură că în cazurile de persecutare, judecătorul are mecanisme necesare pentru a opri acțiunile ilegale în privința sa, care pot submina independența personală judecătorului și pot asigura eliminarea practicii vicioase de a folosi inspectorii-judecători ca pârgii pentru presiune și control, practici care s-au conturat de-a lungul anilor în sistemul judecătoresc. ❖ Prin includerea asociațiilor profesionale de judecători, la cercul subiecților cu dreptul de a depune sesizări în cazul abaterilor disciplinare comise de inspectorii-judecători, se urmărește scopul facilitării procesului de consolidare a corpului judecătoresc și participarea activă a judecătorilor la rezolvarea problemelor ce țin de independența judecătorilor la nivel personal și instituțional prin asociere la	Se acceptă. Completarea se regăsește în alin. (2) de la noul art. 7 ³ .

	asociații profesionale, dat fiind faptul că judecătorii nu au dreptul la sindicate, respectiv unica posibilitate legală de apărare colectivă a drepturilor profesionale ale judecătorilor sunt asociațiile profesionale, practică răspândită și în Uniunea Europeană. Propunem următorul cuprins al articolului 7³: (1) Inspectorul-judecător poartă răspundere pentru acțiunile sau inacțiunile sale săvârșite în exercitarea mandatului în conformitate cu prezenta lege și art. 23 din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică. (2) Procedura disciplinară în privința inspectorului-judecător poate fi pornită în baza sesizării inspectorului-judecător principal, membrului Consiliului Superior al Magistraturii, "judecătorului sau asociației profesionale al cărui membru este judecătorul", urmare a constatării comiterii unei abateri disciplinare. Cerințele de formă și conținut a sesizării prevăzute în art. 20 din Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor se aplică în mod corespunzător.	
10.	De asemenea, considerăm oportun să menționăm că este necesară o clarificare în ceea ce privește introducerea sancțiunii disciplinare pentru inspectorul-judecător - eliberarea din funcție. Este necesar de a concretiza din care funcție se eliberează inspectorul de judecător - din funcția de inspector-judecător sau și din funcția de la care persoana a fost detașată. Considerăm că persoana care, activând în calitate de inspector-judecător a comis o abatere disciplinară atât de gravă, care a fost sancționată cu eliberare din funcție, nu poate continua să activeze ca judecător, procuror sau avocat în continuare, deoarece aceasta va submina grav încrederea publicului în exercitarea profesiilor juridice.	Se acceptă. Completarea se regăsește în alin. (4) lit. c) din noul art. 7³.
11.	Totodată, considerăm că la articolul 7¹, alineat (6), litera d) mai este necesar de adăugat după cuvintele "cu prezentarea unei note informative Consiliului Superior al Magistraturii" a sintagmei " și persoanei vizate", deoarece la moment nici Inspekția Judiciară și nici Consiliul Superior al Magistraturii nu informează judecătorul vizat despre conținutul notei informative în privința sa, deoarece nu există o reglementare expresă în acest sens, prin ce se încalcă legea cu privire la accesul persoanei la datele cu caracter personal și la informația care îl privește. De asemenea aceasta încalcă dreptul la carieră al judecătorului vizat, acesta nefiind informat în termen util despre informația care poate fi utilizată pentru a influența cariera sa, fără un drept la replică și la recurs efectiv, în cazul în care conținutul acestei note informative nu corespunde adevărului.	Se acceptă. A se vedea p. 3. din Art. II.

**Art. III. - Legea nr. 178/2014
cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor**

Consiliul Superior al Magistraturii	12.	Articolul 4. -Alin.(1) - de exclus lit. j) neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere sau necorespunzătoare a unei obligații de serviciu, fără o justificare rezonabilă, dacă aceasta a afectat în mod direct drepturile participanților la proces sau ale altor persoane; - se conține în alte litere :î) Motivarea: prevederile lit.j) se conțin în lit. g)	Se acceptă. A se vedea în Art. II, p. 1 noua redacție pentru lit. g) din alin. (4).
	13.	Propunere: Art. 4 lit. n): Lit. n) se propune a fi exclus	Nu se acceptă. În pofida lipsei datelor statistice despre aplicabilitatea acestei abateri, considerăm oportun dea o menține avînd ca scop de prevenție.
	14.	Se propune a fi introdus art. 4² cu următorul conținut: abateri disciplinare minore: (1) Judecătorul va fi eliberat de răspundere disciplinară pentru comiterea abaterilor disciplinare minore, care nu au afectat activitatea judecătorească și actul de justiție. (2) Inspectorul judecător prin decizia motivată de refuz în intentarea procedurii disciplinare, va indica circumstanțele atenuante și va constata caracterul minor al abaterii disciplinare comise de judecător.	Nu se acceptă. Luarea deciziei de aplicare sau nu a unei sancțiuni disciplinare (sau de eliberare de răspundere disciplinară) este de competența exclusivă a Colegiului disciplinar. Inspectorul nu poate substitui Colegiul, or, astfel își va depăși competențele.
	15.	Propunere: Articolul 6. Sancțiunile disciplinare - alin. 1) de exclus lit.c) reducerea salariului - de completat cu lit.b)¹„mustrare aspră,, - de completat cu lit.e) observație moralizatoare (dojenire) Motivare: Observație moralizatoare (dojenire) pentru abateri disciplinare minore	Se acceptă parțial. Proiectul deja conține prevederi necesare pentru excluderea „reducerii salariului” din lista de sancțiuni disciplinare. Referitor la completarea cu „mustrare aspră” a se vedea comentariile la sancțiunea similară propusă de CSM pentru inspectorii-judecători. Noțiune de „observație moralizatoare (dojenire)” este improprie. Nici legislația națională

			din domeniul dreptului muncii și nici standardele internaționale referitoare la răspunderea judecătorilor nu conțin și nu recomandă o astfel de sancțiune.
16.	Propunere: Art. 6 alin. (5) – de exclus Motivare: Alin.(5) În Europa doar în Germania și în Spania poate fi aplicată sancțiunea pecuniară amenda. În rest, judecătorii nu sunt sancționați pecuniar pentru abateri disciplinare. Judecătorul nu trebuie să lucreze sub amenințarea unei pedepse pecuniare. Alin.(3) art.206 CM interzice aplicarea amenzilor și altor sancțiuni pecuniare pentru încălcarea disciplinei de muncă.		Se acceptă.
17.	Art.7: De introdus un alineat nou 2¹) cu următorul conținut: „ La stabilirea pedepsei se va ține cont de circumstanțe atenuante ca: volumul mare de lucru; lipsa condițiilor de activitate... Motivare: Odată ce sunt indicate circumstanțe agravante , urmează a fi indicate și cele atenuante		Se acceptă. Menționăm că „circumstanțele atenuante” au fost incluse în proiect ca detaliere a „circumstanțelor personale”, care sunt actualmente reglementate la art. 7 alin. (2).
18.	Art.7: Alin. (4) de exclus din text „... lit. c)...”, Motivare: Alin.4)-Dacă se exclude sancțiunea „reducerea salariului,”		Se acceptă.
19.	Art.7: Alin.(6) - de exclus Motivare: Alin.(6)-Judecătorul poate activa 30 ani fără nici o sancțiune, iar în ultimul an de activitate să comită o abatere, pentru care să fie eliberat din funcție. Eliberarea din funcție constituie o sancțiune gravă, respectiv judecătorul nu mai poate fi sancționat complementar cu lipsirea de dreptul la pensie și indemnizație. Pensia și indemnizația sunt atribuite pentru un stagiu de ani lucrați și nu doar pentru un an.		Nu se acceptă. Redacția actuală a alin. (6) a fost introdusă în Legea nr. 246/2022 pentru modificarea unor acte normative prin amendamente, la etapa examinării proiectului legii respective în Parlament.
20.	Articolul 10. Alin.(1) de substituit 2 ani cu 6 ani Motivare: Lipsa experienței de activitate a membrilor CD v-or genera practice greșite. Pot fi alese persoane care în acești 2 ani nu au activat (concediu de maternitate, deteșare la INJ...)		Nu se acceptă. Subliniem că conform versiunii în vigoare a art. 10 alin. (1), este necesar ca acei „2 ani” să fie efectiv lucrați. Drept urmare, perioada de aflare în concediu de maternitate sau de

		detașare la INJ nu se ia în calcul la stabilirea acestei experiențe de muncă.
21.	Propunere: Art. 11 Alin.(1) de completat cu lit. f) cu următorul conținut: „dacă membrul CD nu a respectat caracterul confidențial al actelor și informațiilor recepționate, în condițiile legii.” Motivare: Procedura de revocare a membrului CD stabilită de lege nu este efectivă (colegialitate între membrii CD face neefectivă procedura existentă), motiv din care se propune o procedură mai simplificată.	Se acceptă. Proiectul deja conține această prevedere.
22.	Art. 11 Alin.(2) se propune alt conținut după cum urmează: „Mandatul de membru al colegiului disciplinar poate fi revocat prin hotărâre motivată a Consiliului Superior al Magistraturii, în baza Raportului întocmit de un membru a CSM. Hotărârea motivată privind revocarea mandatului unui membru al colegiului disciplinar se transmite Consiliului Superior al Magistraturii sau, după caz, Ministerului Justiției, în privința membrilor din rîndul societății civile, pentru ca unul dintre aceștia să fie substituit cu un alt membru din rîndul membrilor supleanți.	Nu se acceptă. Versiunea actuală oferă mai multă independență colegiului disciplinar. Redacția propusă ar crea riscuri influențării/intimidării membrilor Colegiului disciplinar de către unii din membrii CSM.
23.	Art. 12 – Această propunere rezidă din faptul că CD este supraîncărcat. Ședințele Plenului CD la care participă toți 10 membri nu întotdeauna au efectul așteptat pe motiv de supraîncărcare. Se propune de constituit 2 complete în acest colegiu, care v-or examina procedurile disciplinare în componență de 5 membri.	Nu se acceptă. Actualmente, Colegiul este format din 7 membri (componență inclusă în Legea nr. 26/2022 prin amendament, la etapa examinării acesteia în Parlament). Deciziile Colegiului se iau în mod colectiv, prin vot. O astfel de organizare internă va complica activitatea Colegiului Disciplinar.
24.	Art. 12 de completat cu alin. (5) cu următorul conținut: „Membrii CD desemnați în calitate de președinte interimar al unei instanțe de judecată, sunt suspendați din funcția de membru a CD, pe un termen de cel mult 1 an, după care pot reveni în calitatea deținută, dacă au dispărut temeiurile de incompatibilitate” Motivare: Sunt cazuri când membrii CD sunt desemnați de CSM în calitate de președinte interimar al unei instanțe de judecată, iar în temeiul alin.(2) art.9 din legea nr. 178, această funcție este incompatibilă cu calitatea de membru al CD.	Nu se acceptă. Calitatea de președinte interimar al unei instanțe de judecată nu este incompatibilă cu statutul de membru al Colegiului disciplinar, or, judecătorii-membri ai Colegiului nu sunt detașați, dar li se reduce volumul de muncă (art. 13 alin.(3) din Legea 178/2014).

25.	Art.14 alin.(4) se propune de exclus ultima propoziție : „În cazul declarării abținerii de către un membru al colegiului disciplinar, acesta nu poate fi obligat prin decizia colegiului să participe la examinarea cauzei pentru care a declarat abținerea,, Motivare: Pot apărea situații când toți membrii CD își vor declara abținere. În situația în care acesta nu poate fi obligat prin decizia colegiului să participe la examinarea cauzei pentru care a declarat abținerea, activitatea CD va fi blocată.	Nu se acceptă. Prevederea care se propune a fi exclusă are menirea de a asigura cvorumul necesar pentru luarea unei hotărâri în situația în care mai mulți membri ai Colegiului declară abținerea.
26.	Art.15 alin. (4) se propune de substituit din dispoziția :,,,,. aflați în exercițiul funcției..., cu dispoziția ,,... membrii CD,, cel puțin 2/3 dintre membrii colegiului Totodată se propune de completat ultima propoziție cu dispoziția :,,...din care cel puțin jumătate sunt membri judecători..., în caz că, din pricini obiective, la ședință sunt prezenți mai puțin de jumătate de membri judecători, v-or fi invitați membrii CD supliantă-judecători corespunzători. Motivare: -CD are în componența sa 7 membri, din care 2/3 va constitui 5 membri. În caz că din pricini obiective nr. Membrilor în exercițiu va fi mai mic, există riscul că, ședințele vor fi deliberative cu 3,4 membri. - Recomandările CE potrivit cărora toate hotărârile emise în privința judecătorilor ce țin de cariera acestora, răspunderea disciplinară.,. unnează a fi adoptate de către un organ, membri ai cărora cel puțin jumătate sunt judecători.	Nu se acceptă. Subliniem că recomandările internaționale se referă la componența generală a organului împuternicit să ia decizii în cauze disciplinare, și nicidecum nu la componența membrilor care participă la o anumită ședință a organului respectiv. A se vedea art. 7-1 din Carta universală a judecătorilor, actualizată în 2017: „Procedurile disciplinare trebuie exercitate de un organ independent, <i>ai cărui membri să fie în majoritate judecători</i>, sau de către un organism echivalent.” Totodată, menționăm că propunerea formulată va crea blocaje la luarea deciziilor în cauzele disciplinare.
27.	Articolul 16. Se propune o nouă redacție alin. (1) după cum urmează: „Activitatea organizatorică și lucrările de secretariat ale colegiului disciplinar se asigură de către secretariatul Inspecției judiciare,” Motivare: În situația în care v-or fi admise modificările propuse la alin. (1) art.7¹ Legea nr.947	Nu se acceptă. Completarea propusă pentru Legea nr. 947/1996 este suficientă pentru crearea unei subdiviziuni distincte în cadrul Secretariatului CSM.
28.	Art.19 alin. (l) - de completat cu lit. cu următorul conținut:	Nu se acceptă.

	-„Reprezentanți ai autorităților publice centrale care invocă un interes public legitim” -președinții instanțelor de judecată; -completele de judecată care emit încheieri interlocutorii Motivare: Reprezentanți ai Guvernului, deputați ai Parlamentului înaintează sesizări privind faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de judecători, invocând un interes public legitim. Ex. atacul asupra companiilor de asigurare... - De competența președintelor de judecată ține obligația de a coordona activitatea judecătorilor. - CA, CSJ emit încheierii interlocutorii din care ar rezulta încălcări grave admise de judecători la adoptarea hotărârilor.	Prima și a doua categorie de subiecți propuși se încadrează în art. 19 alin. (1) lit. a) în redacția în vigoare: „ ... sau o altă persoană care poate invoca un interes legitim”. Referitor la a treia categorie de subiecți, menționăm că obligația acestora de a transmite încheierile interlocutorii inspecției judiciare va fi reglementată drept urmare a promovării Proiectului legii de modificare a cadrului normative conex pentru noua Lege cu privire la CSJ, care este promovată de Ministerul Justiției.
29.	Art.19 - Se propune de completat cu alin.(3') cu următorul cuprins : „In cazul în care pe un capăt de sesizare se atestă bănuială rezonabilă de comitere a abaterii disciplinare și se intenționează procedura disciplinară, iar pe alt/alte capete nu se atestă elementele abaterii disciplinare, sesizarea se disjungează”. Variantă: „Dacă din sesizare rezultă mai multe fapte/acțiuni ale judecătorului/judecătorilor, dintre care unele se confirmă, iar altele nu se adevăresc, inspectorul-judecător dispune prin încheiere disjungerea sesizării, astfel încât procedura poate fi finalizată cu două soluții.” Motivare: Prevederile legale în vigoare nu reglementează ce acțiuni urmează să întreprindă IJ în aceste cazuri. IJ nu este obligată să expună asupra temeiniciei sesizării dacă: sesizare este prescrisă; este depusă de o persoană care nu invocă un interes legitim; este declarată repetată etc.	Se acceptă. A se vedea redacția Art. II p. 7.
30.	Propunere: Art. 19 alin.(4) după cuvântul „dacă” de completat cu sintagma „inspecția judiciară sau...” Motivare: Alin.(4) Interesul legitim urmează a fi constatat inițial de Inspecția judiciară	Se acceptă. A se vedea redacția Art. II p. 7.
31.	Art.20 -Alin.(1) lit a) de completat cu sintagma : „ sau a reprezentantului împuternicit în condițiile legii”.	Se acceptă. A se vedea redacția Art. II p. 8.

	-Alin.(2) de substituit sintagma „...vădit neîntemeiată” cu sintagma „inadmisibilă”, și completată norma data cu fraza „sau care a fost declarată de o persoană care nu invocă un interes legitim”.	
32.	Art. 20 alin.(3) se propune de exclus. Motivare: Alin.(3) contravine principiilor generale	Nu se acceptă. Propunerea nu este însoțită de argumente convingătoare.
33.	Art. 20 de completat cu alin. (4) cu următorul conținut: <i>sesizările repetate se impun cu taxa de stat în mărime de 2 unități convenționale pentru autorii sesizării indicați la lit.a) alin.(1) art. 19</i> Motivare: Alin.(4) - Sunt personae care intenționat depun sesizări repetate (aceleași temeieri, în privința la același judecător) prin ce se mărește volumul de lucru a IJ. Pentru a contracara astfel de acțiuni, autorii acestor sesizări pot fi taxați.	Nu se acceptă. Propunerea este excesivă. Se recomană CSM adoptarea unui proces de lucru similar celui reglementat în art. 80 alin. (3) din Codul administrativ nr. 116/2018: „(3) Dacă după expedierea răspunsului se depune o nouă petiție de același petiționar, cu același obiect, aceasta nu se examinează și se conexează la dosarul inițial.”
34.	Art. 22 (1) se propune : de completat sintagma <i>stabilite de art. 20</i> ” cu sintagma „alin. (1)”. Motivare: Alin.(1) art. 20 reglementează faptele judecătorului care pot constitui abateri disciplinare	Se acceptă. Proiectul deja conține această prevedere.
35.	Art. 23 alin. (1) și la alin. (1²) după sintagma „...15 zile...” de completat cu cuvântul „lucrătoare,” Motivare: În caz de declarare prin HG a zilelor de odihnă (de paști, crăciun,...), avînd în vedere volumul mare de lucru este imposibil de respectat termenul de 15 zile.	Se acceptă. Proiectul a fost completat cu precizarea că zilele respective sunt „lucrătoare”
36.	Art.23 Se propune de completat cu un nou aliniat (1 ³) cu următorul conținut „ <i>Dacă autorul sesizării a renunțat la cerințele expuse în sesizare, inspectorul-judecător desemnat pentru examinarea sesizării, printr-o decizie a Inspecției judiciare, nesusceptibilă de atac, sistează verificarea prealabilă a sesizării, dacă nu există un interes public de natură să afecteze prestigiul justiției,</i> ” Motivare: Prevederile actuale nu reglementează aceste situații.	Se acceptă. A se vedea modificările propuse pentru alin. (4) din art. 19 al Legii nr. 178/2014.
37.	Art.23	Se acceptă parțial.

	- Alin. (2²) se propune de completat după cuvintele <i>...va continua activitatea de verificare... cu sintagma ”, în termenul legal stabilit de lege, sau, după caz, la cererea inspectorului-judecător, termenul de verificare prealabilă a sesizării poate fi prelungit pînă la 20 de zile lucrătoare, printr-o încheiere motivată a inspectorului-judecător principal, fapt despre care se informează autorul sesizării.”</i> Motivare: Aceste propuneri sunt necesare pe motiv că, dacă la expirarea termenului de 15 zile, inspectorul-judecător raportor se va afla în imposibilitatea de a continua verificarea sesizării, ori va fi admisă recuzarea sau abținerea acestuia, după redistribuirea sesizării, noul raportor nu va dispune de timp suficient pentru examinarea sesizării, ce va genera încetarea procedurii disciplinare.	Numărul de zile a fost redus la 10, pentru a evita tergiversarea excesivă a procedurii disciplinare.
38.	Art.25 -Alin. (1) lit.b) dispoziția: „judecătorul este în drept să prezinte explicații scrise și orale”, de completat cu dispoziția „în termenul stabilit de IJ. Se propune de completat și cu dispoziția discutabilă: „Acest termen este de decădere.” Motivare: Dacă v-or fi admise propunerile la art.23 alin.(2) lit. b)	Nu se acceptă. Depunerea declarațiilor este un drept al judecătorului vizat. Nu găsim nici un temei plauzibil pentru limitarea acestui drept.
39.	Art.26 -Alin.(1) după dispoziția :<i>În cazul în care nu se constată existența elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește o decizie motivată de respingere a sesizării" de completat cu sintagma „și încetează procedura disciplinară intentată, ... ”.</i> Motivare: Prevederile legale în vigoare nu specifică că se încetează procedura.	Se acceptă. Proiectul deja conține o astfel de prevedere. A se vedea Art. II p. 12.
40.	Art.28 Propunere discutabilă: -Alin.(3) lit. a) „ Admiterea contestației și restituirea cauzei inspecției judiciare pentru verificări suplimentare” <i>de completat prima propoziție cu dispoziția:</i> „Inspecția judiciară este obligată să întocmească un raport, care, împreună cu dosarul cauzei disciplinare, se prezintă în termen de 3 zile colegiului disciplinar pentru examinare,, Variantă: „ După restituirea cauzei IJ, aceasta va fi rerepartizată către alt inspector-judecător pentru verificare suplimentară,, Motivare: În practică există cazuri cînd completul de contestații de 3 ori a remis cauza inspectorului judecător, care de fiecare dată considera sesizarea neintemeiată. Astfel, este necesar de a redistribui sesizarea către alt inspector, <i>or, inspectorul precedent si-a format și expus opinia asupra sesizării, pe care e dificil să și-o schimbe.</i>	Se acceptă parțial. Considerăm inoportun de a complica activitatea inspectorului-judecător cu întocmirea încă a unui raport. Proiectul deja conține prevederea referitoare la repartizarea dosarului către alt inspector pentru reexaminare. A se vedea completarea cu alin. (4) propusă pentru art. 28 din Legea nr. 178/2014.
41.	Art.31, 32	Se acceptă.

	-Din context de substituit sintagma „...a persoanei care a depus sesizarea.” cu sintagma: „...interesele persoanei care a depus sesizarea v-or fi reprezentate de inspectorul judecător.” Motivare: Dacă inspectorul judecător a întocmit Raportul cu privire la existența, în acțiunile judecătorului, a abaterii disciplinare, nu mai este necesitatea ca autorul sesizării să fie parte la procedura disciplinară.	A se vedea noua redacție a alin. (1) din art. 31 din Legea nr. 178/2014.
42.	Art.34 -Alin.(3) de completat cu dispoziția „Examinarea contestației are loc în prezenta inspectorului-judecător și a judecătorului vizat în sesizare, în lipsa autorului sesizării, interesele căruia sunt reprezentate de inspectorul-judecător.	Nu se acceptă. Conform modificărilor propuse de proiect, în art. 31 alin. (1) din Legea nr. 178/2014 deja este specificat cine va reprezenta interesele autorului sesizării. Este inoportun de a dubla prevederile respective.
43.	Art.35 -Alin. (3) se propune o nouă redacție : „ Președintele colegiului disciplinar pronunță dispozitivul hotărîrii, care se expediază persoanelor interesate în termen de 3 zile lucrătoare de la pronunțare. Colegiul disciplinar întocmește hotărîrea motivată doar în cazurile în care hotărîrea este contestată, ori la cererea uneia din părți. Hotărîrea va fi motivată în termen de pînă la 45 de zile de la apariția circumstanțelor, în care este obligatoriu de o motiva. Dacă un membru al colegiului are opinie separată față de hotărîrea adoptată, acesta o expune în scris, cu indicarea motivelor. Opinia separată se anexează la dosar.” Motivare: Dacă hotărîrea CD nu este contestată de părțile cointeresate nu este necesar de motivat hotărîrea. Termenul de 45 zile este prevăzut în CPC pentru redactarea hotărîrilor.	Nu se acceptă. Propunerea este în contradicție cu standardele internaționale. Potrivit p. 28 din Recomandarea Comitetului de Miniștri nr. (2010)12³ prevede: <i>„Consiliile judiciare trebuie să demonstreze cel mai înalt grad de transparență față de judecători în societate, prin dezvoltarea unor prevederi prestabilite și prin decizii motivate.”</i> Suplimentar, menționăm și prevederea din articolul 7-1 din Carta Universală a Judecătorului (versiunea actualizată la 14 noiembrie 2017), conform căruia: <i>„[...] Hotărârile disciplinare trebuie să fie motivate și să poată fi contestate în fața unui organism independent. [...]”</i>

³ <https://juridicemoldova.md/wp-content/uploads/2019/12/RecomandareaCMRec2010.pdf>

44.	Art.36 -Alin.(1) Colegiul disciplinar poate hotărî: <i>De completat cu:</i> lit.e) încetarea procedurii disciplinare, în cazul în care sesizarea nu întrunește condițiile art. 19-20 din lege. lit.f) încetarea procedurii disciplinare, în cazul constatării omiterii termenului de verificare a sesizării,” -lit.g) încetarea procedurii disciplinare pentru alte temeuri ce înlătură atragerea la răspunderea disciplinară (de procedură). Motivare: Prevederile legale în vigoare nu reglementează aceste situații. -lit. f) art.23 alin.(1) L.178 verificarea sesizării se efectuează de către inspectorii-judecători în termen de cel mult 20 de zile lucrătoare de la data înregistrării sesizării. Termenul de verificare a sesizării poate fi prelungit de inspectorul principal cu cel mult 15 zile. - lit.g) <i>Sunt situații când sesizarea IJ n u conține motivația suficientă pentru antrenarea răspunderii disciplinare.</i>	Se acceptă parțial. Lit. e) – Proiectul deja conține o astfel de prevedere. Lit. f) – Se acceptă. a se vedea completarea propusă pentru art. 36 alin. (1) din Legea nr. 178/2014. Lit. g) – Nu se acceptă. Completarea este inoportună.
45.	Art.36 - De completat cu alin. (1²) cu următorul cuprins : „În cazul în care judecătorul a comis mai multe abateri disciplinare, care au fost comasate într-o singură procedură, pedeapsa se stabilește pentru fiecare abatere disciplinară aparte, cu stabilirea pedepsei definitive pentru concurs de abateri prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate, dar nu mai mare decât pedeapsa mai gravă stabilită,” Variantă: „În cazul în care judecătorului i se constată vinovăția de săvârșirea a două sau mai multor abateri disciplinare, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră.,, Motivare: - <i>alin. (1²)</i> - la moment această situație nu este reglementată prin lege	Se acceptă. A se vedea completarea propusă pentru art. 36 alin. (1²) și (1³) din Legea nr. 178/2014.
46.	Art.40 -Alin. (1) se propune o nouă dispoziție după cum urmează: „Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii, adoptate în condițiile art.39, pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție, de inspecția judiciară sau de judecătorul vizat în hotărîre, în termen de 30 zile de la data recepționăm hotărîrii motivate.” Motivare: Dacă se acceptă propunerile la art.31, 32 din Lege.	Se acceptă parțial. Alin. (1) din art. 40 a fost modificat în sensul indicării CSJ ca instanță ce va examina contestarea. Menționăm că, în vederea respectării dreptului la o cale de atac, a fost menținut dreptul autorului

			sesizării de a depune contestarea la CSJ.
Curtea Supremă de Justiție	47.	4. Pct. 2, modificarea art. 5 – autorul proiectului propune majorarea termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere disciplinară a judecătorului de la 2 la 5 ani. Potrivit notei informative, autorul argumentează necesitatea extinderii acestui termen prin constatările prezentate de către Cristi Danileț, în cadrul studiului INSPECȚIA JUDICIARĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA „ANALIZĂ ȘI PROPUNERI PRIVIND LEGISLAȚIA ȘI PRACTICILE INTERNE”. Printre factorii care generează riscurile împlinirii termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere disciplinară a judecătorilor, autorul enumeră: actuala procedură disciplinară, s-a dovedit a fi una anevoioasă; volumul mare de lucru al inspectorilor-judecători; lipsa unui secretariat dedicat activității IJ. Curtea consideră că soluția propusă de autor (majorarea termenului de la 2 la 5 ani) nu vine să înlăture cauzele problemei, ci efectele ei. Factorii semnalati de către autor pot fi eliminați prin: simplificarea procedurii disciplinare; majorarea numărului de inspectori-judecători; crearea unei subdiviziuni în cadrul CSM care să asiste Inspekția Judiciară în realizarea sarcinilor sale. Curtea constată că prezentul proiect nu prevede nici o soluție pentru problemele menționate (cu excepția secretariatului care să asiste IJ, propunere care nici nu necesită intervenție legislativă). Deși autorul proiectului pretinde că necesitatea de a majora termenul de prescripție a fost sesizată și de autorii studiului „Inspekția Judiciară din Republica Moldova - analiză și propuneri privind legislația și practicile interne”, Curtea reține că autorul studiului respectiv califică extinderea termenelor de prescripție sau egalizarea termenelor de prescripție disciplinară și penală, drept o „posibilă soluție”. La fel, același studiu recomandă instituirea aceluiași termen de prescripție, în cazul când aceeași conduită este sursa răspunderii disciplinare și penale, precum și introducerea instituției suspendării curgerii termenului de prescripție (pag. 11 din studiu). Termenul de prescripție de 2 ani, este un termen uzual și mai mult decât rezonabil. Cu titlu de exemplu, același termen este prevăzut și în legislația României – art. 46 alin. (7) din Legea nr. 317 din 01 iulie 2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii – acțiunea disciplinară poate fi exercitată în termen de 30 de zile de la finalizarea cercetării disciplinare, <u>dar nu mai târziu de 2 ani de la data la care fapta a fost săvârșită.</u> Termenul de prescripție de 5 ani este unul exagerat, având în vedere gravitatea unei abateri disciplinare prin raportare la gravitatea unei infracțiuni. În legislației	Se acceptă parțial. Menționăm că termenul de prescripție a fost micșorat de la 5 la 3 ani. De asemenea, a fost modificată modalitatea de calculare a acestuia. Pentru detalii, a se vedea Art. III p. 2 din proiect, precum și practica altor state menționată în nota informativă.

Republicii Moldova, conform prevederilor art. 60 alin. (1) lit. a) Cod Penal, cel mai redus termen de prescripție de tragere la răspundere penală este de 2 ani – pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare (echivalent cu termenul de prescripție pentru tragere la răspundere disciplinară existent la ora actuală), iar termenul de prescripție de 5 ani conform art. 60 alin. (1) lit. b) Cod Penal, este prevăzut pentru săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, consecințele căreia nu pot echivala cu cele ale unei abateri disciplinare. Cu titlu de exemplu: consecințele cauzate prin săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 178/2014 – încălcarea termenului de redactare a unei hotărâri și cele cauzate prin infracțiunea prevăzută la art. 152 alin. (1) Cod Penal – vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății (care prevede o pedeapsă cu închisoare pentru un termen de 5 ani).

Pe de altă parte, un termen de prescripție pentru tragerea la răspundere disciplinară a judecătorului de 5 ani ar putea avea repercusiuni negative și asupra independenței judecătorului, în condițiile în care un judecător nu va putea cunoaște dacă se va exercita sau nu o acțiune disciplinară împotriva sa pentru o abatere disciplinară care nu își va produce efectele de ani de zile, deci de prea mult timp (de exemplu, dacă un judecător a trecut printr-o perioadă grea din punct de vedere obiectiv (independent de voința sa) și a înregistrat întârzieri la redactarea hotărârilor pentru o perioadă de un an, însă apoi situația a revenit la normal, ar fi disproporționat să fie sancționat disciplinar după 5 ani sau să se aștepte să fie sancționat o perioadă atât de lungă de timp). Pentru a proteja independența judecătorului recomandăm să existe o celeritate în identificarea abaterilor disciplinare și angajarea răspunderii.

Ar putea fi reglementată o diferențiere în ceea ce privește momentul din care începe să curgă termenul de prescripție, de exemplu: dacă un judecător devine membru al unui partid politic sau al unei organizații care ar afecta onoarea și probitatea sistemului judiciar, termenul de prescripție nu ar trebui să curgă de la data înscrierii în respectivul partid sau organizație, ci de la data descoperirii acestui fapt.

Nu în ultimul rând, termenul de prescripție de 5 ani ar avea un impact negativ și asupra carierei profesionale a judecătorului. În cazul în care se cunoaște momentul comiterii de către judecător a unei abateri disciplinare, procedura disciplinară în privința acestuia ar putea fi pornită în momentul în care acesta eventual s-ar înscrie la concursul pentru promovarea în instanța ierarhic superioară sau accederea în funcție administrativă, pentru a-l bloca.

	În concluzie, Curtea consideră că majorarea termenului de prescripție pentru toate categoriile de abateri disciplinare este nejustificată în mod obiectiv, nemotivată și abuzivă. Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.	
48.	5. Pct. 4, modificarea art. 7 alin. (4) – în aceeași ordine de idei, în contextul abrogării art. 4 alin. (1) lit. c), urmează a fi modificat și art. 6 alin. (2).	Se acceptă.
49.	6. Pct. 6, completarea art. 11 alin. (1) cu lit. f) – Introducerea unui asemenea temei de încetare a mandatului membrului Colegiului disciplinar în perspectiva modificării art. 11 alin. (2), poate afecta independența Colegiului disciplinar prin subordonarea acestuia față de CSM. La fel, propunerea respectivă nu descrie în nici o măsură modalitatea și procedura de constatare a temeiului respectiv de încetare a mandatului. Cu referire la noua redacție a art. 11 alin. (2) – În opinia Curții, atât mecanismul existent la ora actuală cât și cel propus de autor, contravin legii. Membrii Colegiului disciplinar din rândul judecătorilor, sunt aleși de către Adunarea Generală a Judecătorilor, iar cei din rândul societății civile sunt numiți de Ministerul Justiției. Având în vedere raționamentele Curții Constituționale (în cazul reglementării constituționale sau legale a procedurii de numire în funcție, nu este neapărat necesară reglementarea procedurii de destituire, aceasta prezumându-se), Curtea reține că revocarea din funcție poate fi dispusă doar de către organele care au numit persoanele respective în funcție, adică Adunarea Generală a Judecătorilor (în cazul membrilor judecători) și Ministerul Justiției (în cazul membrilor din rândul societății civile). Pentru considerentele expuse mai sus, Curtea avizează negativ propunerile menționate.	Se acceptă parțial. art. 11 alin. (1) cu lit. f) – nu se acceptă. art. 11 alin. (2) – se acceptă. modificarea propusă pentru alin. (2) a fost exclusă din proiect.
50.	7. Pct. 7, modificarea art. 14 alin. (1) lit. a) – Conform art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea, iar potrivit art. 7 din același Cod, autoritate publică se consideră orice structură organizatorică sau organ instituită/instituit prin lege sau printr-un alt act normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public. Curtea reține că activitatea Colegiului disciplinar cade sub incidența Codului administrativ.	Se acceptă. Propunerea de modificare a art. 14 alin. (1) lit. a) a fost exclusă din proiect.

	Conform art. 46 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura administrativă participanții pot fi reprezentați de o persoană împuternicită. La caz, norma menționată permite reprezentarea persoanei într-o procedură administrativă derulată de către Colegiul disciplinar atât de către un avocat, cât și de un reprezentat (persoană fizică) în bază de procură. Eventuala adoptare a modificării propuse, va genera următoarea situație: membrul Colegiului disciplinar va fi obligat să se abțină dacă se află în raporturi de rudenie cu avocatul judecătorului vizat în cauza disciplinară și totodată, nu va fi obligat să se abțină dacă se află în raporturi de rudenie cu reprezentantul judecătorului vizat în cauza disciplinară. În opinia Curții, temeiurile de recuzare/ abținere ale membrului Colegiului disciplinar ar trebui corelate cu prevederile art. 49, 50 din Codul administrativ. Având în vedere că propunerea contravine Codului administrativ, <u>Curtea avizează negativ modificările propuse.</u>	
51.	8. Pct. 8, modificare art. 19 alin. (4) – cu referire la „sistarea procedurii de verificare prealabilă”, Curtea sugerează utilizarea uniformă a terminologiei juridice. Conform art. 78 alin. (2) din Codul administrativ, participantul care a inițiat procedura poate retrage petiția inițială pînă la finalizarea procedurii. Prin renunțare procedura se declară finalizată, cu excepția cazului în care există obligația continuării ei din oficiu, despre aceasta fiind informați și ceilalți participanți.	Se acceptă. A se vedea Art. III, p. 7.
52.	9. Pct. 9, modificare art. 20 alin. (2) lit. d) – În opinia Curții, norma propusă ridică semne de întrebare din perspectiva clarității și previzibilității legii. În nota informativă lipsește o argumentare cu privire la necesitatea introducerii unei asemenea norme. Din perspectiva eventualei aplicări acestui temei de inadmisibilitate a sesizării, nu sunt clare situațiile când „legea prevede obligativitatea invocării unui interes legitim”. La fel, Curtea consideră că interesul legitim este o categorie juridică controversată, introducerea unui astfel de temei în formula propusă creează premise pentru arbitrarie. <u>Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</u>	Se acceptă. Completarea propusă pentru art. 20 alin.(2) lit. d) a fost modificată.
53.	10. Pct. 11, modificarea art. 23 alin. (1) – Nu este clar în ce măsură reducerea termenelor de verificare a sesizării va îmbunătăți activitatea Inspecției judiciare, or în nota informativă autorul adesea invocă volumul mare de lucru al inspecției. Având în vedere că nota informativă nu conține argumente persuasive cu privire la acest aspect, <u>Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</u>	Se acceptă. Completările propuse pentru art. 23 alin.(1) au fost modificate, termenul fiind de 30 de zile lucrătoare, fără posibilitatea prelungirii.

54.	11. Pct. 12, modificarea art. 25 alin. (1) lit. d) – modificările propuse contravin Codului administrativ (a se vedea argumentele expuse la pct. 7 din prezentul aviz). Curtea avizează negativ propunerea respectivă.	Se acceptă. Intervenția în art. 25 alin. (1) lit. d) a fost exclusă din proiect.
55.	12. Pct. 13, modificarea art. 26 alin. (1) – Conform art. 23 alin. (1²), procedura disciplinară se pornește doar dacă se constată existența elementelor constitutive ale abaterii disciplinare. Potrivit art. 26 alin. (1), după finalizarea cercetării disciplinare, în cazul constatării existenței elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește un raport, care, împreună cu dosarul cauzei disciplinare, se prezintă în termen de 3 zile colegiului disciplinar pentru examinare. În cazul în care nu se constată existența elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește o decizie motivată de respingere a sesizării, care poate fi contestată în modul stabilit la art. 23 alin. (1¹). Decizia motivată de respingere a sesizării Ministerului Justiției, depusă în conformitate cu art. 19 alin. (1) lit. e), se transmite în adresa ministerului în termen de 3 zile de la data emiterii. Curtea constată un potențial conflict de norme. Potrivit propunerii, în temeiul art. 26 alin. (1) se încetează ceea ce nu poate fi pornit conform art. 23 alin. (1²). Autorul proiectului urmează să clarifice problema respectivă.	Nu se acceptă. Completarea propusă are scop preventiv, pentru situația în care lipsa elementelor constitutive ale abaterii disciplinare va fi depistată la etapa cercetării disciplinare.
56.	13. Pct. 17, modificarea art. 31 alin. (1) – după cum s-a menționat mai sus, procedura derulată de către Colegiul disciplinar, este o procedură administrativă. Conform art. 44 alin. (1) din Codul administrativ, participanți la procedura administrativă sînt: autoritatea publică, <u>orice persoană fizică și juridică care a solicitat inițierea procedurii</u> sau în privința căreia procedura a fost inițiată, precum și orice altă persoană atrasă de autoritatea publică în procedura administrativă. Excluderea din cauza disciplinară a persoanei care a depus privind faptele care pot constitui abateri disciplinare contravine legii. La fel, în ceea ce privește propunerea privind reprezentarea intereselor persoanei care a depus sesizarea de către inspectorul judecător, Curtea menționează că funcția de inspector judecător, este funcție de demnitate publică, care competențele căreia sunt prevăzute la art. 7 alin. (6) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19 iulie 1996. În contextul procedurii disciplinare, misiunea inspectorului judecător este de a verifica dacă în acțiunile unui judecător persistă elemente ale unei abateri disciplinare și nu de a reprezenta interesele unui participant la procedura administrativă. În cazul în care în sarcina inspectorului judecător se pune reprezentarea intereselor persoanei care a depus sesizarea, acest fapt ridică semne de întrebare din perspectiva principiilor	Nu se acceptă. A nu se confunda procedura disciplinară cu procedura administrativă. Or, acestea nu pot fi egale, chiar dacă au anumite elemente comune (de ex. încep cu depunerea unei sesizări/plîngerii). Proiectul nu vine să îngredească un drept al autorului sesizării, ci are drept scop crearea premiselor pentru evitarea oricărei comunicări a judecătorului cu partea la proces în afara procesului de judecată (fapt interzis prin art. 8 alin. (3¹) din Lega nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului. Or, în majoritatea cazurilor, plîngerile împotriva

	procedurii administrative, precum imparțialitatea. Conform art. 25 din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să își exercite atribuțiile legale în mod imparțial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă. Pentru a valorifica raționamentele expuse în nota informativă la acest aspect (pentru a exclude contactul judecătorului cu partea în procesul judecat de acesta (subiectul sesizării)), nu este necesară transformarea inspectorului judecător în reprezentant al petiționarului. <u>Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.</u>	judecătorilor sunt depuse de una din părțile la un proces de judecată, care nu este mulțumită de acțiunile/inacțiunile judecătorului.
57.	modificarea art. 31 alin. (2) – posibilitatea judecătorului de a fi reprezentat doar de un avocat, contravine legii (a se vedea pct. 7 din prezentul aviz). La fel, modificarea propusă la art. 31 alin. (3) utilizează termenul de „reprezentant”, fapt care contravine propunerii de la art. 31 alin. (2). Prin urmare, contradicția respectivă urmează a fi înlăturată, cu respectarea prevederilor Codului administrativ în ceea ce ține de reprezentare. Curtea avizează negativ propunerea respectivă.	Se acceptă parțial. Referitor la noua redacție a art. 31 alin. 2 reiterăm cele expuse anterior. Considerăm oportun ca judecătorul să participe personal în procedura disciplinară care îl vizează. În redacția propusă a legii, acesta va putea fi asistat de un avocat, nu și reprezentat de un avocat. Menționăm că modificarea propusă este în conformitate cu articolul 7-1 din Carta Universală a Judecătorului (versiunea actualizată la 14 noiembrie 2017), conform căruia: „[...] <i>Procedurile disciplinare trebuie să se desfășoare conform cu principiul procesului echitabil. Judecătorului trebuie să i se permită accesul la proceduri și să beneficieze de asistența unui avocat sau a unui coleg. [...]</i>” Noua redacția a alin. (3) din art. 31 a fost ajustată pentru a evita contradicțiile.

	58.	14. Pct. 18, modificarea art. 32 alin. (3) – în ceea ce privește excluderea textului „/reprezentant”, a se vedea argumentele expuse la pct. 7 din prezentul aviz.	Se acceptă. Propunerea de modificare a art. 14 alin. (1) lit. a) a fost exclusă din proiect.
	59.	15. Pct. 21, modificarea art. 40 alin. (1) – conform art. 191 alin. (3) din Codul administrativ - Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor, actelor emise de Banca Națională a Moldovei, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral. Curtea amintește că regula prevăzută la art. 25 alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19 iulie 1996 (Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție de orice persoană interesată, în termen de 15 zile de la data comunicării) a căzut în desuetudine odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ. În acest sens, norma de la art. 25 alin. (1) a fost modificată prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022, având astfel următoarea redacție: hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Potrivit notei informative, modificările respective au fost introduse „în vederea aducerii în concordanță a normelor referitoare la procedura de contestare a hotărârilor CSM prevăzută în Legea nr. 947/1996 cu prevederile Codului administrativ nr. 116/2018”³. Deși potrivit notei informative prin modificarea normei menționate autorul urmărește „simplificarea procedurii de contestare”, Curtea reține că propunerea respectivă contravine raționamentelor modificărilor operate prin Legea nr. 246 din 29 iulie 2022 cu referire la acest aspect, contravine Codului administrativ (inclusiv competenței jurisdicționale a Curții Supreme de Justiție – instanță de recurs, art. 191 alin. (5)), iar eventuala adoptare a acesteia va genera un haos în privința procedurilor de contestare a actelor CSM. Astfel, Curtea avizează negativ propunerea respectivă.	Nu se acceptă. Modificarea propusă pentru art. 40 alin. (1) este în concordanță cu politicile promovate de Ministerul Justiției, inclusiv cu proiectul noii legi cu privire la CSJ, potrivit cărora se urmărește simplificarea procedurii disciplinare prin împuternicirea CSJ cu dreptul de a examina contestările tuturor hotărârilor CSM. Mai mult, practica a demonstrat că actuala procedură contribuie la tergiversarea examinării dosarelor disciplinare.
Curtea de Apel Bălți	60.	Legea nr. 178/2014 la art. 5 alin. 1 prevede că <i>Judecătorul poate fi tras la răspundere disciplinară în termen de 2 ani de la data comiterii abaterii disciplinare.</i> Prin proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative se propune la art. 5, la termenul de prescripție de tragere la răspundere disciplinară a judecătorilor, substituirea textului „2 ani” cu textul „5 ani”.	Se acceptă parțial. Menționăm că termenul de prescripție a fost micșorat de la 5 la 3 ani. De asemenea, a fost modificată modalitatea de calculare a acestuia.

	Referitor la modificarea propusă în proiectul de Lege, Curtea de Apel Bălți este categoric împotriva modificării înaintate, <u>considerînd că termenul de 5 ani este un termen extins pentru tragerea la răspundere disciplinară a judecătorului.</u> Procedurile disciplinare împotriva unui judecător pot fi declanșate doar pentru o abatere gravă reglementată de lege în măsura în care este posibilă, în termeni cît mai restrînsi, pentru ca judecătorul să-și poată justifica comportamentul care ulterior ar putea da naștere sancțiunilor disciplinare. Toate procedurile disciplinare ar trebui să se refere la reglementări preexistente de conduită judiciară și să se desfășoare în conformitate cu o procedură care garantează drepturi de apărare și să includă măsuri de protecție adecvate care să asigure caracterul echitabil. Prin urmare, termenul de 5 ani de prescripție de tragere la răspundere disciplinară a judecătorului este un termen depășit, luînd în considerație faptul că judecătorul vine în fața inspectorului pentru a-și argumenta poziția sa în coraport cu o abatere comisă cu 5 ani în urmă. Judecătorii sunt responsabili față de Constituție și lege, pe care trebuie să le aplice în mod onest, independent și cu integritate. Principiile responsabilității și independenței judiciare stau la baza încrederii publice în sistemul judiciar și a importanței puterii judecătorești ca unul dintre cei trei piloni pe care se întemeiază o formă de guvernământ responsabilă. Fiind evaluat scopul în sine a proiectului de modificare a Legii 178/2014, s-a constatat evaluarea compatibilității sistemului de răspundere disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova cu standardele europene și a eficienței sistemului ca mecanism de responsabilizare a judecătorilor individuali și a sistemului în general. Ridicarea termenului la nivelul de 5 ani considerăm drept o discriminare a magistratului pe simplul fapt că, chiar și din conținutul normelor penale se stabilește un termen limită de tragere la răspundere penală pentru o infracțiune care este de doi ani, pe cînd abaterea disciplinară este cu un grad de pericol cu mult mai scăzut decît o infracțiune. La fel, este de menționat și faptul că în Nota informativă la proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 178/2014 este prezentată practica altor state la acest subiect, care aduc exemplul altor țări cu proceduri disciplinare pe termen diferențiat, și anume este adus exemplul Lituaniei, unde procedura disciplinară contra unui judecător nu poate fi pornită dacă de la comiterea încălcării au trecut <u>trei ani</u>. Legislația Bulgariei prevede faptul că procedurile disciplinare vor fi inițiate în termen de șase luni de la descoperirea faptei și <u>trei ani</u> de la comiterea acesteia. În Croația, procedura	Pentru detalii, a se vedea Art. III p. 2 din proiect.

		disciplinară începe la șase luni de la descoperirea faptei presupuse și cel târziu la <u>doi ani</u> de la comiterea faptei, care este în limita termenului de doi ani existent la moment și nu este clar exemplul adus la necesitatea ridicării termenului de 5 ani.	
A.O. „Vocea Justiției”	61.	Considerăm că este <u>imperativ necesar a modifica conținutul articolului 4 al Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, pentru a conferi legii previzibilitate și claritate în ceea ce privește sancționarea disciplinară a judecătorului.</u> La moment articolul 4 este unul echivoc și ambiguu, care permite factorilor de decizie să comită abuzuri în privința sancționării judecătorilor, datorită posibilității de a interpreta normele din articolul 4, în mod selectiv și contrariu. Sunt norme care se repetă sau includ aceeași abatere, și sunt norme care conțin componentă penală și prin urmare nu pot fi invocate în cadrul procedurilor disciplinare, deoarece componenta penală urmează să fie examinată în proceduri penale cu toate garanțiile de rigoare. Prin urmare, considerăm că: ❖ litera d) și e) trebuie excluse din conținutul articolului 4, deoarece aceste acțiuni conțin componenta penală de amestec în înfăptuirea justiției, trafic de influență și abuz de serviciu. De aceea în cazul suspiciunii comiterii unor astfel de fapte, Consiliul Superior al Magistraturii urmează să sesizeze organele de urmărire penală, dar nu să invoce aplicarea sancțiunii disciplinare, deoarece aceasta ar constitui o încălcare și din partea Consiliului Superior al Magistraturii, atenuând gravitatea faptei;	Nu se acceptă. Răspunderea penală și cea disciplinară au naturi diferite: prima vizează comiterea unei infracțiuni, cealaltă - încălcarea unei sarcini de serviciu. Așadar, ele nu se exclud una pe cealaltă (a se vedea Opinia nr. 880/2017, Amicus Curiae adresat Curții Constituționale din Republica Moldova cu privire la răspunderea penală a judecătorilor, adoptată de Comisia de la Veneția la a 111-a Sesiune plenară, desfășurată la Veneția pe 10-11.03.2017, para. 53, disponibilă la: www.constcourt.md/public/files/file/comisia_venetia/Amicus_Curiae_raspunderea_judectorilor_2017_CD_LAD2017002-e_rom_002.pdf.)
	62.	❖ litera j) din articolul 4, la fel urmează a fi exclusă, deoarece componenta acestei abateri disciplinare se conține în litera g) a articolului 4. Repetarea și reformularea aceleiași abateri la diferite litere ale aceluiași articol duce la ambiguitatea legii și favorizarea unei interpretări abuzive din partea factorilor de decizie, or toate obligațiile de serviciu ale judecătorului se conțin în Codul de procedură (proceduri judiciare) și în legi imperative. Alte obligații nu pot fi inventate pentru judecător și ulterior sancționate conform unei pretinse abateri. Considerăm oportună litera g) din articolul 4 cu modificarea propusă în proiectul legii de modificare;	Se acceptă. Litera j) a fost comasată nu lit. g).
	63.	❖ excluderea literei k) din conținutul articolului 4 al legii, deoarece aceasta este o abatere de etică și trebuie să fie examinată de Comisia de Etică, existentă în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii. Altfel, se suprapun atribuțiile Colegiului	Nu se acceptă. Menținerea literei k) este dictată de scopul preventiv al normei, mai ales în contextul în care Comisia de etică nu

	Disciplinar cu atribuțiile Comisiei de etică și astfel se creează iarăși oportunitatea sancționării abuzive a unor judecători pe motive care nu constituie abateri disciplinare și care urmează să fie tratate diferit;	are proceduri clare și eficiente de lucru.
64.	❖ excluderea literei p) din conținutul articolului 4 al legii, deoarece componența acestei abateri se conține în litera i) și nu este necesar a repeta sau reformula această abatere, pentru a nu permite interpretări abuzive și neclare. Or, conform standardelor internaționale, răspunderea disciplinară a judecătorilor trebuie să fie exhaustivă, expresă și imperativă, fără a admite sintagme de genul ("și alte abateri", "și alte fapte", "și alte temeieri"). Astfel de formulări pot fi admise în cazul abaterilor de etică, deoarece etica (moralitatea) este o disciplină complexă și flexibilă în dependență de evoluțiile societății și a moralității societății, însă răspunderea disciplinară a judecătorilor este asimilată, conform standardelor internaționale, cu răspunderea penală, ceea ce înseamnă că abaterea disciplinară care atrage repercusiuni asupra carierei unui judecător, trebuie să fie formulată, la fel ca norma penală, expres, clar, iar sancțiunea să fie previzibilă pentru subiectul vizat. În acest context, cu privire la modificările descrise mai sus ale articolului 4 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, considerăm oportun să ilustrăm un exemplu: Analiza juridică a semnelor calificative (latura obiectivă) a celor trei componente a abaterilor disciplinare prevăzute la literele g), i) și j) ale articolului 4, ne oferă posibilitatea să constatăm următoarele puncte de concurență: ❖ <i>de exemplu în cazul în care judecătorul nu a examinat o cauză care conform normelor imperative trebuie să fie examinată în 30 de zile.</i> Acțiunile judecătorului efectuate pe parcursul examinării acestei cauze sunt acțiuni de procedură. Evident că dacă judecătorul nu a examinat cauza în termen de 30 de zile, el nu a îndeplinit acțiunile necesare de procedură în termen. În cazul dat există latura obiectivă a abaterii disciplinare, prevăzute la <u>art. 4 alin. (1) lit. g) al Legii citate</u>. În același timp, norma care stabilește termenul examinării cauzei de către judecător, este o normă imperativă a legislației în procesul de înfăptuire a justiției. În cazul dacă judecătorul nu a examinat cauza în termen de 30 de zile, el a încălcat norma imperativă a legislației în procesul de înfăptuire a justiției și în cazul dat există latura obiectivă a abaterii disciplinare, prevăzute la <u>art. 4 alin. (1) lit. i) al Legii citate</u>. Totodată, art. 15 alin. (1) lit. c) al Legii Nr. 544 din 20-07-1995 cu privire la statutul	Nu se acceptă. Actuala formulare a lit. p) este suficient de clară și permite încadrarea juridică și a abaterilor disciplinare care nu ar putea fi încadrate la alte litere din art. 4.

	judecătorului prevede că una din obligățiile de serviciu ale judecătorului este să respecte întocmai cerințele legii la înfăptuirea justiției. În cazul când judecătorul nu a examinat cauza în 30 de zile - termen expres și imperativ stabilit prin lege, el nu a respectat întocmai cerințele legii la înfăptuirea justiției și a efectuat latura obiectivă a abaterii disciplinare prevăzute la <u>art. 4 alin. (1) lit. j) al Legii citate</u>. Prin urmare, neexaminarea cauzei în termen maxim de 30 de zile, stabilite prin lege, poate fi sancționată după art. 4 alin. (1) lit. g), i) și j) al Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor concomitent. Vedeți și punctul 25 din Opinia Comisiei de la Veneția din 21-22 martie 2014: https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2014)006-e În acest context, în jurisprudența sa anterioară, Curtea Constituțională a subliniat că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Or, în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr.2 din 30.01.2018, §45).	
65.	In continuare, considerăm necesar de menționat că la articolul 5 alineat (1) care prevede termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere disciplinară a judecătorului, nu este justificat a se modifica textul "2 ani" cu textul "5 ani", deoarece aceasta ar însemna crearea posibilității de a iniția proceduri disciplinare, cu scopul de a hărțui și a intimida un judecător, pentru fapte care au avut loc mult timp în urmă și care nu pot fi probate corespunzător, în virtutea trecerii unui timp îndelungat și dispariției anumitor circumstanțe, alterării probelor sau memoriei umane. În acest context, menționăm că termenul de prescripție pentru tragere la răspundere penală pentru infracțiuni ușoare este de 2 ani, iar pentru infracțiuni mai puțin grave de 5 ani. Prin urmare, nu este justificat faptul de a înăspri procedurile disciplinare, ci de a îmbunătăți activitatea Inspecției Judiciare, pentru ca aceasta în timp util să identifice abaterile disciplinare și prin examinare corectă să stopeze și să prevină altele asemenea. De asemenea, este oportun să luăm în considerare exemplele mai multor țări cu democrație avansată care prevăd termene de 6 luni (ex.Belgia, Bulgaria, în Cehia la fel este menționat în termen de 6 luni de la aflarea despre săvârșirea unei abateri, dar	Se acceptă parțial. Menționăm că termenul de prescripție a fost micșorat de la 5 la 3 ani. De asemenea, a fost modificată modalitatea de calculare a acestuia. Pentru detalii, a se vedea Art. III p. 2 din proiect.

	nu mai târziu de 3 ani de la momentul săvârșirii a presupusei abateri; în Ungaria la fel este menționat în termen de 3 luni de la aflarea despre săvârșirea unei abateri, dar nu mai târziu de 3 ani de la momentul săvârșirii a presupusei abateri; în Danemarca este specificat termenul de 4 săptămâni de la comiterea abaterii, în Marea Britanie termenul este de 3 luni de la săvârșirea abaterii, dar termenul acesta poate fi extins dacă este justificat de circumstanțe excepționale, cum ar fi comiterea unor abateri grave, există și exemple ca Austria în care este specificat termenul de 5 ani, sau Franța și Germania, în care în general nu există termen de prescripție specificat, dar în lege se menționează că orice decizie de pornirea a unei proceduri disciplinare în privința judecătorului trebuie să fie solid argumentată, pentru anumite abateri este menționat termenul de 1 an). Vedeți Raportul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare privind Standarde Judiciare Minime, partea V. Procedurile disciplinare și răspunderea judecătorilor (2014-2015) https://www.csml909.ro/ViewFile.ashx?guid=056d4248-5448-4277-ac64-f6e10a758acd%7CInfoCSM	
66.	Considerăm oportună modificarea alineatului (2) al articolului 11, în ceea ce privește acordarea Consiliului Superior al Magistraturii a dreptului de revocare a membrului Colegiului Disciplinar, în baza unui raport motivat, întocmit de către un membru al Consiliului, dar nu este clară justificarea excluderii sintagmei "cu votul a 2/3 din numărul total al membrilor", totuși membrii Colegiului Disciplinar se aleg la Adunarea Generală pentru un mandat complet și e nevoie de o certitudine a mandatului, de aceea cota de 2/3 este rezonabilă și este necesar de a lăsa fraza că Ministerul Justiției are dreptul de revocare "în privința membrilor din rândul societății civile".	Se acceptă. Modificarea propusă pentru art. 11 alin. (2) a fost exclusă din proiect.
67.	Considerăm că modificarea propusă de Ministerul Justiției la articolul 14, alineat (1) litera a), privind excluderea sintagmei "cu avocații sau reprezentanții acestora", nu este binevenită, deoarece se creează un potențial risc de survenire a unui conflict de interese grav, atunci când legea ar permite ca membrul colegiului disciplinar să examineze o sesizare depusă de un avocat/un reprezentant care este rudă cu membrul colegiului disciplinar, fapt care creează situație vădită de inechitate.	Se acceptă. Modificarea propusă pentru art. 14 alin. (1) lit. a) a fost exclusă din proiect.
68.	În final, Asociația Judecătorilor "Vocea Justiției" solicită Ministerului Justiției să țină cont de Declarația Universală privind Independența Justiției („Declarația de la Montreal”) -adoptată în unanimitate la 10 iunie 1983 la prima Conferința Mondială privind Independența Justiției, care poate fi accesată aici: http://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/02/Montreal-Declaration.pdf. Scopul declarației este	Se acceptă.

	garantarea independenței judecătorilor internaționali, judecătorilor naționali, avocaților, juraților și asesorilor judiciari și prevede cu referire la procedurile disciplinare că: <i>"2.32. Plângerile îndreptate împotriva judecătorului vor fi soluționate cu celeritate și corectitudine, conform unei practici adecvate, iar judecătorul vizat va avea posibilitatea de a-și preciza poziția cu privire la plângere încă din stadiul incipient al soluționării acesteia. Examinarea plângerii în stadiul inițial va fi confidențială, cu excepția cazului în care judecătorul vizat solicită contrariul. 2.33. a) Procedura disciplinară și cea de înlăturare din funcție se va desfășura în fața unei instanțe sau a unui organism format predominant din membri ai puterii judecătorești și aleși de către aceștia. [...] 2.34. Orice acțiune disciplinară se va întemeia pe reguli prestabilite de conduită judiciară. 2.35. Procedura disciplinară privind judecătorii va fi echitabilă și va asigura judecătorului posibilitatea de a fi audiat. 2.36. Cu excepția procedurii disciplinare care are loc în fața Legislativului, procedura disciplinară și cea de înlăturare din funcție va avea loc în camera de consiliu. Totuși, judecătorul va putea solicita ca audierile să fie publice, asupra solicitării sale urmând a se pronunța instanța disciplinară printr-o hotărâre motivată și definitivă. Hotărârile date ca urmare a unei proceduri disciplinare ținute fie în cameră de consiliu, fie în ședință publică, vor fi făcute publice. 2.37. Cu excepția deciziei date ca urmare a procedurii disciplinare care are loc în fața Legislativului, decizia organului disciplinar va fi supusă unei căi de atac în fața unei instanțe judecătorești. 2.38. Un judecător nu va putea fi înlăturat din funcție decât pe motiv dovedit de incapacitate sau conduită necorespunzătoare, care îl fac inapt pentru a continua mandatul. "</i>	

Ministru

Sergiu LITVINENCO